

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

BRIEF AAN DE LEDEN

1996607609

t a v

burgemeester en wethouders, met name de wethouders van volkshuisvesting en welzijn

nummer

ons kenmerk

datum

Lbr. 96/251

VHB/607609

13 januari 1997

nadere informatie bij

ir. H.L. Marinus (070-3738642)

mw. drs. C.J.W. Jongmans (070-3738636)

ONDERWERP

inwerkingtreding Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen

SAMENVATTING

Na jaren van voorbereiding zal op 26 maart 1997 het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen in werking treden. Dit besluit berust op de Wet op de gevaarlijke werktuigen. Het regelt dat het technisch veiligheidstoezicht op genoemde toestellen bijna geheel wordt overgeheveld van het gemeentelijk bouw- en woningtoezicht naar de (Rijks)inspectie Gezondheidsbescherming/Keuringsdienst van Waren.

Het besluit verstaat onder attractietoestellen zowel de kermisattracties als de vast opgestelde attracties in pretparken e.d. Met speeltoestellen bedoelt het besluit niet alleen de toestellen in speeltuinen, op schoolpleinen en bij kinderdagverblijven, maar ook die op openbare speelgelegenheden. Uiteraard zijn de meeste van de laatstgenoemde categorieën speeltoestellen eigendom van de gemeente. Ook in de toekomst blijft de gemeente dus in beginsel aansprakelijk, wanneer een ongeval wordt veroorzaakt door een gebrek aan zo'n toestel.

Het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen voorziet in de behoefte aan landelijk uniform veiligheidstoezicht. Dit is vooral van belang voor de kermisattracties, omdat deze van gemeente naar gemeente reizen. Tevens behelst het besluit voor alle nieuwe toestellen specialistische keuringen. Deze zullen van rijkswege plaatsvinden, omdat zij zelfs voor een goed geequipt gemeentelijk bouwtoezicht nauwelijks uitvoerbaar zijn. Reeds in gebruik zijnde attractietoestellen zullen vanaf maart a.s. onmiddellijk aan een - zij het voorlopig eenvoudig - keuringsregime worden onderworpen. Voor bestaande speeltoestellen is niet meteen in een keuringsregime voorzien, omdat het Ministerie van VWS voor deze simpeler toestellen een uitsterfbeleid wil voeren.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

De leden
(t.a.v. burgemeester en wethouders,
met name de wethouders van volkshuisvesting en
welzijn)

doorkiesnummer (070)
3738642

uw kenmerk

datum
13 januari 1997

onderwerp
inwerkingtreding Besluit
veiligheid attractie- en
speeltoestellen

ons kenmerk
VHB/607609
Lbr. 96/251

bijlage(n)

Het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen verscheen in Staatsblad 1996, nr. 474 (d.d. 26 september 1996). Deze algemene maatregel van bestuur berust op de Wet op de gevaarlijke werktuigen. De maatregel zal op 26 maart 1997 in werking treden.

Het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen regelt het technisch veiligheidstoezicht op de toestellen die op kermissen, in attractieparken en op speelgelegenheden dienen voor vermaak. Het besluit maakt onderscheid tussen attractietoestellen en speeltoestellen. Attractietoestellen reizen van kermis naar kermis of staan vast opgesteld in een attractiepark ("pretpark"). Attractietoestellen "transporteren" mensen en worden daarbij motorisch aangedreven. Speeltoestellen hebben als kenmerk dat het gebruik ervan uitsluitend plaatsvindt met behulp van hand- of zwaarte-kracht. Speeltoestellen in de zin van het besluit komen voor in speeltuinen, op schoolpleinen, bij kinderdagverblijven, bij peuterspeelzalen en op openbare speelgelegenheden. Toestellen die zijn bestemd voor privé-gebruik vallen buiten de werkingssfeer van het besluit.

Het doel dat de staatssecretaris van VWS met de uitvaardiging van het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen nastreeft, is een reductie van het aantal ongevallen op of aan deze toestellen in de komende tien jaar met 25%. Het besluit is voorbereid door een departementale commissie, de Commissie Regeling Attractieveiligheid (CRA). Hierin waren alle betrokken organisaties en instellingen vertegenwoordigd, waaronder onze Vereniging.

Aanleiding

Genoemde commissie constateerde al in 1987 grote behoefte aan landelijk uniforme veiligheidseisen. Dit vooral omdat de kermisattracties natuurlijk van gemeente naar gemeente reizen. Tevens stelde de commissie vast dat het de meeste gemeentelijke bouw- en woningtoezichten ontbrak aan deskundigheid op werktuigbouwkundig gebied. Dit is vereist voor een gespecialiseerd toezicht op attractie- en speeltoestellen. Overigens was deze vaststelling niet verrassend, want voor het adequaat uitoefenen van het bouw- en woningtoezicht is primair deskundigheid op bouwkundig gebied noodzakelijk. De voorgaande constatering over de behoefte aan landelijke uniformiteit leidde tot de conclusie dat een regeling van de rijksoverheid gewenst was. De vaststelling inzake de wenselijke specialisatie en uniformiteit van de te verrichten controles gaf aanleiding tot de keuze van een toezichthoudend orgaan van de rijksoverheid, dat zich op beide vereisten in het bijzonder kan richten.

Overigens zal het bedoelde rijksorgaan, de Inspectie Gezondheidsbescherming/Keuringsdienst van Waren (afgekort: IGB), de dagelijkse keuringspraktijk overlaten aan certificatie-instellingen die daartoe door de bewindslieden van VWS zullen worden erkend. Deze vorm van uitbesteding is in overeenstemming met de benadering in de Europese richtlijn voor de attractieveiligheid, die eind jaren 80, begin jaren 90 in voorbereiding is geweest. Deze richtlijn heeft enkele jaren lang tot een opschorting van het werk aan het Nederlandse Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen geleid, maar is ten slotte niet uitgevaardigd vanwege het streven van de Europese Unie om overregulering te vermijden.

Aanpassing gemeentelijke regelgeving

Vanwege de inwerkingtreding van het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen dienen eventuele technische veiligheidsbepalingen voor kermisattracties in de algemene plaatselijke verordeningen (APV's) te vervallen. Hetzelfde geldt voor de gebruikelijke technische veiligheidsbepalingen in gemeentelijke verpachtingsvoorwaarden voor de standplaatsen op een kermisterrein.

Aansprakelijkheid

De laatste maanden is bij sommige gemeenten onrust ontstaan over de komst van het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen. Fabrikanten van speeltoestellen hebben de suggestie gewekt dat de gemeenten alle toestellen op hun openbare speelplaatsen moeten vervangen, of ten minste ingrijpend verbeteren, om aan de eisen van het nieuwe besluit te voldoen. Hetzelfde zou gelden voor de toestellen in speeltuinen, tuinen die dikwijls door de gemeenten worden gesubsidieerd. In werkelijkheid zullen de eisen die krachtens het nieuwe besluit gaan gelden, nauwelijks verschillen van de richtlijnen in het handboek "Veiligheid van speelgelegenheden". Dit handboek kwam tot stand op initiatief van de Stichting Consument en Veiligheid en verscheen bij VUGA. De afgelopen jaren werd het reeds door vele gemeenten en speeltuinbesturen gehanteerd, zeker door degenen die zich bewust zijn van hun aansprakelijkheid voor ongevallen, veroorzaakt door gebreken aan toestellen die hun eigendom zijn. Die aansprakelijkheid op grond van het Burgerlijk Wetboek mag uiteraard -

ondanks de inwerkingtreding van het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen - niet uit het oog worden verloren.

Eisen speeltoestellen

Indien de gemeente - of een door de gemeente gesubsidieerde instelling - een speeltoestel aanschaft, moet zij voortaan rekening houden met het volgende.

De fabrikant of importeur van speeltoestellen moet bij de aflevering van een nieuw (of ingrijpend gewijzigd) toestel voldoen aan de eisen voor speeltoestellen uit het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen. Dezelfde eisen gelden overigens voor verenigingen of gemeenten die hun eigen speeltoestellen maken.

Bedoelde makers van een nieuw speeltoestel dienen het toestel zo te ontwerpen en vervaardigen, dat het veilig is. Daartoe moet het toestel voldoen aan de voorschriften uit bijlage I van het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen. Ter uitwerking van die - globaal gehouden - bijlage kent het besluit de mogelijkheid normen aan te wijzen, gepubliceerd door het Nederlands Normalisatie-instituut (NNI) of het Comité Européen de Normalisation (CEN). Het aanhouden van deze normen is niet verplicht, maar als het toestel eraan voldoet, wordt het geacht te voldoen aan de veiligheidseisen uit het besluit. De onderhavige normen zijn op het ogenblik nog niet alle beschikbaar.

De fabrikant dient een technisch constructiedossier op te stellen en dit te bewaren gedurende 10 jaar na de verkoop van het laatste exemplaar dat volgens hetzelfde ontwerp is gemaakt. Bovendien dient de fabrikant één exemplaar van een nieuw speeltoestel ter keuring aan te bieden bij een aangewezen keuringsinstantie ("typekeuring"). De keuringsinstantie onderzoekt het speeltoestel, het technisch constructiedossier en de gebruiksaanwijzing die de fabrikant verplicht is bij aflevering te verstrekken. Tevens vergewist de keuringsinstantie zich ervan of het toestel is vervaardigd overeenkomstig het technisch constructiedossier. Wijzigingen aan het speeltoestel moeten aan de keuringsinstantie worden gemeld. Ten slotte moet elk speeltoestel zijn voorzien van een logboek. Hierin moeten gegevens zijn opgenomen over de fabrikant, de eventuele importeur, de kenmerken van het speeltoestel, de typekeuring van het toestel, de installateur, de eigenaar en/of beheerder, eigen inspecties en onderhoud van de beheerder, alsmede over eventuele ongevallen.

Op het nieuwe speeltoestel zelf moet een duidelijke markering zijn aangebracht met de naam en het adres van de fabrikant of importeur, het bouwjaar, de serie- of type-aanduiding en het serienummer. Degene die een speeltoestel voorhanden heeft, de "beheerder", dient er vervolgens voor te zorgen dat het speeltoestel zodanig is geïnstalleerd, dat er bij gebruik geen gevaar voor de gezondheid of veiligheid van personen bestaat.

Als reeds in gebruik zijnde speeltoestellen worden die toestellen beschouwd die vóór 26 maart 1997 in gebruik zijn genomen. Deze toestellen behoeven geen typekeuring door een aangewezen keuringsinstantie te

ondergaan. Wel dient de beheerder ervoor zorg te dragen dat het speeltoestel veilig is.

Ook voor reeds in gebruik zijnde speeltoestellen moet de beheerder een logboek aanmaken en bijhouden. Het besluit gaat vergezeld van een modellogboek (bijlage III). Recht op inzage in de logboeken hebben de Inspectie Gezondheidsbescherming en de door het Ministerie van VWS erkende keuringsinstanties. Het kan voorkomen dat sommige gegevens van oude speeltoestellen ontbreken en dus niet in het logboek kunnen worden opgenomen. Het besluit bevat geen uitgewerkte voorschriften voor de in dat geval te volgen handelwijze. Wel dient iedere beheerder zich zijn aansprakelijkheid te realiseren, zoals in het voorgaande is beschreven.

Eisen attractietoestellen

Voor het fabriceren en exploiteren van een attractietoestel kent het besluit vergelijkbare voorschriften als voor een speeltoestel. Omdat de gemeenten hiermee in de toekomst zelden rechtstreeks meer te maken zullen krijgen, gaan wij daarop nu niet diep in. Een belangrijk verschilpunt is dat attractietoestellen niet alleen een ingebruiknemingskeuring moeten ondergaan, maar ook periodieke herkeuringen. Dit hangt samen met de gecompliceerdheid van veel van de huidige kermis- en pretparkattracties.

Voor de attractietoestellen die reeds op 26 maart 1997 in gebruik waren, gelden de eerste 10 jaar minder zware keurings- en herkeuringseisen.

De exploitanten van alle attractietoestellen dienen zich vóór 25 april 1997 te melden bij de Inspectie Gezondheidsbescherming/Keuringsdienst van Waren, afdeling Productveiligheid. Zo nodig kan de gemeente een exploitant daarop attenderen, indien deze zich uit gewoonte nog bij de gemeente zou vervoegen. Voor het volledige adres van de IGB zie het slot van deze ledenbrief.

Coördinatie tussen IGB en bouw- en woningtoezicht

Over de gecompliceerde relatie tussen het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen en het Bouwbesluit (Woningwet) bevat de nota van toelichting bij eerstgenoemd besluit nuttige informatie. Enkele citaten:

"De Woningwet beschouwt speeltoestellen en permanent geïnstalleerde attractietoestellen als bouwwerken. Reizende attractietoestellen, dus kermisattracties, zijn uiteraard geen bouwwerk in de zin van de Woningwet. Maar speeltoestellen en vast opgestelde attractietoestellen vallen onder de werking van Woningwet, Bouwbesluit, bouwverordening en eventueel bestemmingsplan.

Het Bouwbesluit, een algemene maatregel van bestuur gebaseerd op de Woningwet, geeft technische voorschriften voor het bouwen van bouwwerken en de staat van bestaande bouwwerken. Het Bouwbesluit stelt in dat verband technische eisen met betrekking tot de constructieve veiligheid, gebruiksveiligheid en brandveiligheid, alsmede de bescherming tegen schadelijke of hinderlijke (bouw)stoffen. Het Bouwbesluit stelt tevens dat niet voldoen aan die technische voorschriften toelaatbaar is, mits het bouwwerk wel ten minste beantwoordt aan het door de voorschriften van het Bouwbesluit beoogde niveau van veiligheid of bescherming van de volksgezondheid (gelijkwaardigheidsbeginsel).

De technische voorschriften van het Bouwbesluit kunnen slechts ten dele voorzien in de veiligheid van attractie- en speeltoestellen vanwege het overwegend werktuigbouwkundige karakter van deze toestellen, het specifieke gebruik ervan en - met name voor speeltoestellen - de beoogde doelgroep. De veiligheid van deze toestellen kan derhalve niet worden geborgd door het Bouwbesluit alleen. De bij of krachtens het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen gegeven voorschriften onder andere de voor deze toestellen in ontwikkeling zijnde Europese normen, die zowel ingaan op de bouwkundige als de werktuigbouwkundige elementen van het toestel, zijn specifiek voor dit doel ontwikkeld. Attractie- en speeltoestellen die hieraan voldoen, maar afwijken van de technische voorschriften terzake van het Bouwbesluit, voldoen in ieder geval aan een veiligheidsniveau dat gelijkwaardig is aan de technische voorschriften van het Bouwbesluit en daarmee aan het in het Bouwbesluit beoogde veiligheidsniveau. Met betrekking tot de verlening van een bouwvergunning voor een speeltoestel of vast opgesteld attractietoestel kan het certificaat of merk van goedkeuring dat wordt afgegeven door een in het kader van het onderhavige besluit aangewezen keuringsinstantie dan ook worden gebruikt om aan te tonen dat de gekozen oplossing voldoet aan het Bouwbesluit. Een certificaat of merk van goedkeuring houdt in dat het toestel in kwestie beschikt over het veiligheidsniveau dat is vastgelegd in de specifieke Europese norm. Bovendien mag een certificaat of merk alleen maar worden afgegeven door aangewezen keuringsinstanties die voldoen aan een aantal voorwaarden inzake deskundigheid en onafhankelijkheid. Een ministeriele regeling zal deze voorwaarden, in lijn met de Europese systematiek, nader omschrijven.

In het kader van de aanvraag van een bouwvergunning kan het certificaat of merk van goedkeuring een doorslaggevende rol spelen bij de beoordeling door de gemeente van de gelijkwaardigheid in relatie tot het Bouwbesluit. Tevens zullen op landelijk niveau de benodigde stappen worden genomen om het certificaat of merk van goedkeuring door de Minister van VROM te laten erkennen als kwaliteitsverklaring als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder j, van de Woningwet en artikel 415 van het Bouwbesluit.

Op het punt van de constructieve veiligheid geeft het Bouwbesluit voorschriften die uitgebreider zijn dan die welke bij of krachtens het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen worden gesteld. Zo beperken de voornoemde Europese normen zich bijvoorbeeld tot rekenmethoden voor belastingen. Het Bouwbesluit gaat op dit punt verder en schrijft tevens normen voor ter berekening van het benodigde draagvermogen van bouwconstructies in relatie tot hun belasting en hoe dit voor diverse materialen moet worden berekend. Deze voorschriften zullen dus bij het ontwerp van een attractie- of speeltoestel moeten worden toegepast en, voor zover zij uitwerking geven aan de bijlagen van het besluit, door de keuringsinstantie moeten worden beoordeeld.

In de gevallen dat het Bouwbesluit en het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen verschillende technische voorschriften geven voor dezelfde aspecten van een toestel, derogeert het laatstgenoemde besluit aan het Bouwbesluit. Dit ingevolge het juridische uitgangspunt dat een specifieke regeling prevaleert boven algemenere regelgeving. Overigens wordt het Bouwbesluit op grond van artikel 5 van de Woningwet momenteel op voordracht van de Minister van VROM in overeenstemming gebracht met de technische voorschriften omtrent het bouwen, die worden gegeven bij of krachtens een andere algemene maatregel van bestuur. De voorschriften van het Bouwbesluit die van toepassing zijn op attractie- en speeltoestellen, worden gegeven in het kader van de voorschriften voor bouwwerken, geen gebouwen zijnde. Het in overeenstemming brengen van de technische voorschriften uit het Bouwbesluit voor bouwwerken, geen gebouwen zijnde, zal

zich derhalve moeten beperken tot vast opgestelde attractietoestellen en speeltoestellen.

Het toezicht op attractie- en speeltoestellen geschiedt primair vanuit het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen door de Inspectie Gezondheidsbescherming. Een andere paragraaf van deze toelichting op het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen gaat in op de bevoegdheden waarover de Inspectie Gezondheidsbescherming in dit kader beschikt, onder andere het doen van aanschrijvingen. Burgemeester en Wethouders zijn op grond van artikel 18 van de Woningwet eveneens bevoegd om aanschrijvingen te doen. Gezien het bovenstaande ligt het voor de hand deze bevoegdheid met name te reserveren voor situaties waar gebreken worden geconstateerd die buiten de reikwijdte van het onderhavige besluit vallen. Er zal hierbij sprake moeten zijn van het niet naleven van voorschriften welke niet bij of krachtens dit besluit zijn gesteld.

Doordat de werking van het onderhavige besluit duidelijk is afgebakend en afgestemd ten opzichte van de werking van het Bouwbesluit, onder andere door het certificaat of merk van goedkeuring te bezien als kwaliteitsverklaring en door de bovengenoemde derogatie bij verschillen tussen beide besluiten, zal de landelijke coördinatie van het optreden van het gemeentelijk Bouw- en Woningtoezicht en de Inspectie Gezondheidsbescherming zich vooral beperken tot signalering en informatie-uitwisseling in concrete gevallen" (einde citaten).

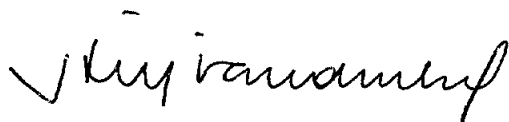
Voorlichting

De Inspectie Gezondheidsbescherming/Keuringsdienst van Waren geeft informatiebladen uit. Informatieblad nr 12 (d d oktober jl.) behandelt het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen.

Ook zal de inspectie een symposium organiseren over de veiligheid van attractie- en speeltoestellen. Dit vindt plaats op 29 januari a.s. in de Jaarbeurs te Utrecht.

Inlichtingen over beide voorlichtingsactiviteiten zijn verkrijgbaar bij Inspectie Gezondheidsbescherming/Keuringsdienst van Waren
Afdeling Productveiligheid
Postbus 2280, 5202 CG 's-Hertogenbosch
Telefoon 073 - 62 49 149.

VERENIGING VAN NEDERLANDSE GEMEENTEN

prof dr J.Th.J. van den Berg,
hoofddirecteur

VERZENDFORMULIER
(voor brieven aan de leden)

Concept d.d. ¹⁵ 8 januari 1997		Ons Kenmerk VHB/607609	
Opsteller Marinus		Nummer LBR 96/251	
Toestel 8642		Datum brief ¹³ 8 januari 1997	
Afdeling VHB		Bestandsnaam q:\attrveil.lbr	
Onderwerp inwerkingtreding Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen			
De leden. Ter attentie van: burgemeester en wethouders		Nadere informatie bij ir. H.L. Marinus (070-3738642) mevr. drs. C.J.W. Jongmans (070-3738636)	
Nummer Beleids- terrein 02, 05, 10	Afschrift aan	Met bijlage aankruisen	Met brief aankruisen
	PAZ Opsteller Secretariaat Jongmans Knieriem <i>De Bruin, A.J.Z.</i> <i>Bakker, A.J.Z.</i> <i>Geurtsen</i> <i>M.A. Woerd</i>		1 <i>4</i> 1 1 1 1 1 1
Aantal Bijlagen: Omschrijving bijlagen		Uiterlijk verzenden : routine Opmerking opsteller	
NIET INVULLEN Opmerking CTV		Opmerking Bidoc/PAZ	
Bestandsnaam CTV Ontv. datum + tijd <i>10-1-97</i> <i>15.00</i>		Gecollationeerd (datum stempel): 1. <i>10.1.97</i>	Paraaf CTV <i>Pepp</i>
Verzonden op		2.	
Paraaf Afdelings hoofd		Ter Tekening Hoofddirecteur	
Sectordirecteur		Medeparafen	
<i>[Handwritten Signature]</i>			

AFGEHANDELD

21 JAN. 1997

POSTVERKEER 4112

[Handwritten Signature]